

MINISTRUL DEZVOLTĂRII REGIONALE
și ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020

Regio

INITIATIVĂ LOCALĂ. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro

- Stimate domnule director general, sunteți mai optimist cu acest program decât cu precedentul?

- În general, sunt optimist, dar este evident că nu pentru toți va fi mai simplu.

Și spun aceasta pentru că autoritățile locale, îndeosebi, trebuie să fie foarte atente la felul în care își concep strategiile și își stabilesc proiectele. Aici probabil, unele orașe vor merge mai repede, altele, mai greu. Pe de altă parte, Regio 2007-2013 nu a avut probleme în a identifica proiecte. În general, problemele au fost în partea de implementare: achizițiile publice și asigurarea de resurse financiare suplimentare față de ceea ce oferă Comisia Europeană - fie cofinanțare, fie cheltuieli asumate din bugetele naționale. Aici lucrurile n-au depins doar de autoritățile locale, a fost și impactul asupra mediului de afaceri: criză, multe firme în insolvență și aşa mai departe. Și este important să spunem că noul program este mai clar axat pe rezultate. Dar, până la urmă, nu am de ce să nu fiu optimist.

(Fragment din interviul acordat **Revistei Regio** de dl. GABRIEL FRIPTU, directorul general al Direcției Generale Programe Europene din Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice)

Spre deosebire de perioada anterioară de programare bugetară, Regio 2014-2020 are un număr dublu de axe – 12 față de 6 – și o alocare totală de 8,25 miliarde de euro, cu 3,54 miliarde de euro mai mult decât Regio 2007–2013. Din suma totală, 6,7 miliarde de euro reprezintă sprijinul UE, prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), iar 1,5 miliarde de euro - contribuția națională. Pentru perioada 2007-2013, Regio a beneficiat de o alocare totală de 4,4 miliarde de euro, din care contribuția europeană s-a ridicat la 3,7 miliarde de euro. Bugetul estimat a fi utilizat în mediul urban va fi de 4,8 miliarde de euro, comparativ cu 1,41 miliarde de euro, cât au constituit fondurile pentru Regio 2007-2013.

În afara acestor diferențe numerice, Regio actual aduce multe noutăți legate de tipurile de investiții finanțate sau de modul de abordare al unora deja testate în programul anterior. O noutate absolută este rezerva de performanță a programului, în quantum de 6%, care va putea fi folosită doar după 2018, când Comisia Europeană va evalua fiecare program în parte și va decide performanța obținută în utilizarea fondurilor puse la dispoziție. Spre deosebire de programul Regio 2007-2013, care era ceva mai flexibil în ceea ce privește indicatorii, în programul nou aceștia sunt mult mai clar enunțați. O altă noutate a Regio este axarea pe proiecte integrate, care să multiplice efectele de dezvoltare.

O primă problemă evidențiată în alcătuirea noului Regio o constituie transferul limitat al rezultatelor cercetării în piață și nivelul scăzut de asimilare a inovării în firme. Astfel, proporția IMM-urilor care au introdus un produs sau un proces inovator a fost sub 3%, ceea ce este extrem de puțin. Mai mult, două treimi dintre întreprinderile noi dispar din piață în primul an de viață. Centrele de transfer tehnologic (CTT) constituie una dintre noutățile absolute ale noului Regio, ca tip de investiții spre care se pot canaliza banii europeni în perioada 2014-2020. Acestea sunt entități care stimulează inovarea și, în mod evident, transferul tehnologic, pentru a introduce în circuitul economic rezultatele cercetării, transformate în produse, procese și servicii noi sau îmbunătățite. Astfel, potențialii beneficiari ai fondurilor europene vor fi toate acele entități juridice care fac transfer tehnologic, conform legislației în vigoare, respectiv OUG 57/2002 și HG 406/2003.

O altă realitate de la care a plecat Regio 2014 – 2020 este aceea că fondul de clădiri din România a fost construit la standarde scăzute în timpul regimului comunist, iar renovarea acestuia a fost neglijată. Performanța energetică a clădirilor este foarte slabă, ceea ce duce la utilizarea neficientă a energiei. Dacă în Regio 2007-2013 s-a început cu anveloparea blocurilor de locuințe și refacerea izolațiilor acestora, în programul nou, metodele de economisire a energiei merg mai departe, respectiv prin aplicarea unor tehnologii noi, care să crească eficiența energetică: noi tipuri de circuite electrice, instalații de încălzire, ventilație, toate apropriate de conceptul de clădire verde. Cât privește mobilitatea urbană, scopul este un transport eficient, care să-i determine pe cetăteni să renunțe la mașina personală și să apeleze la transportul public, cât mai prietenos cu mediul.

În ceea ce privește infrastructura educațională, spre deosebire de Regio 2007-2013, când se modernizau sau reabilitau doar structuri din învățământul primar, gimnazial, liceal și universitar, noul program include reabilitarea și modernizarea clădirilor utilizate în educația ante și preșcolară.

Față de Regio anterior, unde intervențiile în tipurile de zone defavorizate au fost realizate fie de către autoritățile publice locale, fie de către reprezentanți ai societății civile, noul Regio propune o abordare integrată. Astfel, dezvoltarea infrastructurii va fi susținută de măsuri derulate atât prin noul program Regio, cât și prin Programul Operațional Capital Uman (POCU). Ele vizează un pachet de proiecte, variate ca obiective de investiții și ca scop, respectiv investiții în infrastructură și investiții în servicii.

Dezvoltarea Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) este o altă nouitate care apare în Regio 2014-2020, în cadrul axei prioritare 9. Acest instrument specific se utilizează la nivel subregional pentru a sprijini folosirea integrată a fondurilor, cu scopul de a pune corect în aplicare strategiile locale. Regio va cofinanța și o parte din Programul Național de Cadastru și Carte Funciară al României. Astfel, prin axa priorității 11 s-ar putea rezolva una dintre cele mai mari probleme administrative ale României: lipsa unei evidențe cadastrale fidele și actuale.

Un loc aparte în noul POR îl are Delta Dunării și Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (SUERD). În acest scop vor fi alocate 411,81 milioane de euro (FEDR și cofinanțare națională) pentru investiții teritoriale integrate (ITI), în timp ce SUERD va primi o alocare de 439,29 milioane de euro (FEDR și cofinanțare națională) pentru cele 12 județe riverane. ITI Delta Dunării va fi utilizat, prin contribuția tuturor programelor din Fonduri Europene Structurale și de Investiții (FESI 2014-2020), într-un areal format din 38 de unități administrativ-teritoriale, din cadrul Rezervației Biosfera Delta Dunării (Județul Tulcea și nordul Județului Constanța).

O IMPLEMENTARE MAI UȘOARĂ

POR 2014-2020 presupune simplificări ale sistemului de implementare, respectiv reducerea numărului documentelor necesare solicitantului la depunerea cererii de finanțare; acordarea unui punctaj suplimentar proiectelor aflate într-o fază avansată a pregătirii; încheierea contractelor de finanțare în baza studiului de fezabilitate (SF) sau a documentației de avizare a lucrărilor de intervenție (DALI), comparativ cu perioada trecută, când contractele de finanțare se încheiau după depunerea proiectului tehnic (PT) și, astfel, se vor crea premisele inclusiv pentru achiziția de Proiectare și Execuție.

Scăderea perioadei de evaluare și selecție, prin cumularea unor etape; reducerea timpului alocat parcurgerii etapelor procedurale anterioare semnării contractului; utilizarea unui model de contract standard pentru toate prioritățile de investiție ale programului, precum și menținerea mecanismului cererilor de plată, introdus în aprilie 2013, cu impact substanțial asupra creșterii gradului de absorbție, toate urmăresc să ușureze accesarea de fonduri prin Programul Operațional Regional 2014-2020.

Alice Gherman / Vlad Bărleanu

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL (POR) 2014-2020

Programul Operațional Regional 2014-2020 (POR 2014-2020) își propune ca obiectiv general creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale, prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor de infrastructură și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunilor, capabile să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul lor de inovare și de asimilare a progresului tehnologic. POR 2014-2020 s-a construit pe o abordare de tip bottom up, dar și top-down, în largi parteneriate, pentru asigurarea corelării cu Planurile de Dezvoltare Regională (PDR), precum și cu strategiile naționale sectoriale și documentele europene relevante.

Prioritățile de dezvoltare ale POR 2014-2020 au la bază nevoile comune de dezvoltare ale regiunilor surprinse în PDR, iar direcțiile de acțiune au fost stabilite ținând cont de prioritățile de finanțare relevante ale strategiilor naționale, inclusiv Planul Național de Reformă și Acordul de Parteneriat, cu luarea în considerare a particularităților regiunilor de dezvoltare. Totodată, s-a asigurat corelarea cu politicile europene, fiind luate în considerare Strategia Europa 2020, Recomandările Specifice de Țară sau Documentul de Poziție al Comisiei Europene, precum și respectarea obiectivelor tematice și priorităților de investiții aferente politicii de coeziune 2014–2020.

Aceasta presupune o concentrare tematică a intervențiilor și stabilirea unor intensități financiare diferite a obiectivelor tematice în funcție de categoria de regiuni. Strategia POR 2014-2020 se bazează, aşadar, pe inițiativele, planurile și programele de dezvoltare locale, regionale și naționale, precum și pe strategiile comunitare, venind în întâmpinarea unor necesități reale ale comunităților (locale și regionale), combinând cunoștințe exogene cu abilitățile actorilor regionali și locali de a identifica nevoi și priorități specifice de dezvoltare.

Viziunea strategică a POR 2014-2020 se bazează pe recunoașterea faptului că fiecare regiune trebuie să își maximizeze potențialul economic și social de dezvoltare, astfel încât să contribuie la creșterea economică națională. Dezvoltarea socio-economică a regiunilor trebuie să se construiască pe experiența și cunoștințele existente la nivel local/regional, precum și pe înțelegerea nevoilor și a priorităților locale, în funcție de potențialul și resursele proprii fiecărei regiuni (în sensul valorificării experienței acumulate deja).

Obiectivul general al POR va fi realizat prin obiectivele specifice formulate astfel:

- **Creșterea inovării în firme** prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic în domeniul de specializare intelligentă;
- **Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor** în domeniile competitive identificate în SNC și PDR-uri;
- **Îmbunătățirea competitivității economice** prin creșterea productivității muncii în IMM-uri, în sectoarele competitive identificate în SNC;
- **Creșterea eficienței energetice** în clădirile rezidențiale, clădirile publice și sistemele de iluminat public, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari;
- **Reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane** prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă;
- **Reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din zonele urbane;**
- **Îmbunătățirea regenerării fizice, economice și sociale** a comunităților marginalizate în municipiile reședință de județ din România;
- **Creșterea calității infrastructurii** în vederea asigurării accesului sporit la educație timpurie și sprijinirea participării părinților pe piața forței de muncă;
- **Creșterea calității infrastructurii educaționale** relevante pentru piața forței de muncă;
- **Impulsionarea dezvoltării locale** prin conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural și a identității culturale;

- **Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene;**
- **Creșterea numărului mediu de salariați în stațiunile turistice;**
- **Creșterea accesibilității serviciilor de sănătate**, a serviciilor comunitare și a celor de nivel secundar, în special pentru zonele sărăce și izolate;
- **Îmbunătățirea calității și a eficienței îngrijirii spitalicești de urgență;**
- **Creșterea gradului de acoperire cu servicii sociale;**
- **Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială**, prin măsuri integrate;
- **Creșterea gradului de participare la educația timpurie și învățământul obligatoriu**, în special pentru copii cu risc crescut de părăsire timpurie a sistemului;
- **Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic și la învățarea pe tot parcursul vieții;**
- **Creșterea relevanței învățământului terțiar universitar** în relație cu piața forței de muncă și sectoarele economice competitive;
- **Creșterea gradului de acoperire geografică și de înregistrare a proprietăților din zonele rurale** în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară;
- **Implementarea transparentă și eficientă a Programului Operațional Regional.**

Prin aceste obiective specifice, POR își propune să orienteze dezvoltarea și integrarea economiilor regionale stimulând și încurajând toate inițiativele de dezvoltare.

Aceste obiective specifice vor fi implementate prin măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu actori privați sau publici, în scopul asigurării unei dezvoltări economice și sociale sustenabile și dinamice, prin utilizarea eficientă a resurselor locale și regionale, pentru atingerea obiectivului general al programului.

În perioada 2014-2020, Programului Operational Regional i-au fost alocate circa **8,25 miliarde euro**, din care 6,7 miliarde euro (inclusiv rezerva de performanță de 6%) reprezintă sprijinul Uniunii Europene (UE), prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), respectiv circa 1,5 miliarde euro contribuția națională (buget de stat, bugete locale).

Pentru a răspunde acestor cerințe specifice, în Programul Operațional Regional sunt abordate 9 din cele 11 obiective tematice, prin stabilirea priorităților de investiții și a obiectivelor specifice corespunzătoare, cu respectarea concentrării tematice conform Regulamentului General (CE) nr. 1303/2013.

Programul se adresează tuturor celor opt regiuni de dezvoltare, în scopul recuperării decalajelor de dezvoltare și pentru valorificarea potențialului competitiv.

Având în vedere cerințele referitoare la concentrarea tematică, stabilite pentru utilizarea FEDR, circa 58% din resursele financiare alocate POR sunt destinate investițiilor pentru consolidarea CDI (Cercetare, Dezvoltare și Inovare), îmbunătățirea competitivității IMM-urilor și promovarea unei economii cu emisii scăzute de CO₂.

AXA PRIORITARĂ 1: PROMOVAREA TRANSFERULUI TEHNOLOGIC

Prioritatea de investiții 1.1

Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, în centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special pentru dezvoltarea produselor și serviciilor, transferul tehnologic, inovarea socială, networking și clustere

Bugetul total alocat priorității de investiții:

206,51 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Crearea, modernizarea și extinderea infrastructurilor de inovare și transfer tehnologic, inclusiv dotarea cu echipamente a acestora;
- Achiziționarea de servicii tehnologice specifice, inclusiv consultanță specializată în afaceri;
- Crearea și actualizarea platformelor de tranzacționare pentru cererea și oferta de proprietate intelectuală.

Beneficiari eligibili:

- Entități juridic constituite care furnizează activități de transfer tehnologic

Teritoriu:

- Urban, rural, cu excepția regiunii de dezvoltare București-IIfov.

AXA PRIORITARĂ 2:

ÎMBUNĂTĂȚIREA COMPETITIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

PRIORITATEA DE INVESTIȚII 2.1

Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarii economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri

Bugetul total alocat priorității de investiții:

375,96 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Construcția/ modernizarea și extinderea spațiului de producție/ servicii a microîntreprinderilor, inclusiv dotare cu active corporale și necorporale;
- Crearea/ modernizarea/ extinderea incubatoarelor/ acceleratoarelor de afaceri, inclusiv dezvoltarea serviciilor aferente.

Beneficiari eligibili:

- Microîntreprinderi cu istoric de minim 1 an, incubatoare, acceleratoare de afaceri

Teritoriu:

- Microîntreprinderi non-agricole, incubatoare, acceleratoare din mediul urban;
- Incubatoare, acceleratoare pentru mediul rural.

PRIORITATEA DE INVESTIȚII 2.2

Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarii economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri

Bugetul total alocat priorității de investiții:
501,15 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Construcția/ modernizarea și extinderea spațiului de producție/servicii pentru IMM-uri, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale;
- Activități necesare pentru parcurgerea și implementarea procesului de certificare a produselor, serviciilor sau diferitelor procese specifice;
- Promovarea produselor și serviciilor, realizarea de site-uri pentru prezentarea activității și a produselor sau serviciilor promovate, inclusiv instrumente de vânzare on-line;
- Activități specifice procesului de internaționalizare (participarea la târguri și expoziții internaționale, investiții în adaptarea proceselor tehnologice de producție la sistemele de certificare și standardizare specifice piețelor de export etc.).

Beneficiari eligibili:

- IMM-uri, asociațiile mediului de afaceri (pentru internaționalizare)

Teritoriu:

- IMM non-agricole din mediul urban;
- Întreprinderi mijlocii non-agricole pentru mediul rural.

AXA PRIORITARĂ 3:

SPRIJINIREA TRANZIȚIEI CĂtre O ECONOMIE CU EMISII SCĂZUTE DE CARBON

Prioritatea de investiții 3.1

Sprrijnirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor.

Bugetul total alocat priorității de investiții:

1187,28 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), a șarpantelor și învelitoarelor, inclusiv măsuri de consolidare a clădirii;
- Reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare, inclusiv a sistemelor de răcire pasivă, precum și achiziționarea și instalarea echipamentelor aferente și racordarea la sistemele de încălzire centralizată, după caz;
- Reabilitarea și modernizarea instalației de distribuție a agentului termic – încălzire și apă caldă de consum, parte comună a clădirii tip bloc de locuințe, inclusiv montarea de robinete cu cap termostatice etc.

- Modernizarea sistemului de încălzire: repararea/ înlocuirea centralei termice de bloc/scară; achiziționarea și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile – panouri solare termice, panouri solare electrice, pompe de căldură și/sau centrale termice pe biomasă etc.;
- Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum;
- Implementarea sistemelor de management energetic având ca scop îmbunătățirea eficienței energetice și monitorizarea consumurilor de energie (ex. achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice);
- Înlocuirea corpuri de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață;
- Orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului (înlocuirea lifturilor și a circuitelor electrice - scări, subsol, lucrări de demontare a instalațiilor și echipamentelor montate, lucrări de reparații la fațade etc.);

- Înlocuirea sistemelor de iluminat public cu incandescență cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător (ex. LED), inclusiv prin reabilitarea instalațiilor electrice – stâlpi, rețele etc.;
- Achiziționarea/installarea de sisteme de telegestiuie a iluminatului public; Extinderea/reîntregirea sistemului de iluminat public în localitățile urbane;
- Utilizarea surselor regenerabile de energie (ex. panouri fotovoltaice etc.);
- Realizarea de strategii pentru eficiență energetică (ex. strategii de reducere a CO₂) care au proiecte implementate prin POR 2014 – 2020.

Beneficiari eligibili:

Autoritățile publice centrale, precum și autoritățile și instituțiile publice locale, autoritățile publice locale din mediul urban în parteneriat cu asociațiile de proprietari.

Teritoriu:

Urban, rural

AXA PRIORITARĂ 3:

SPRIJINIREA TRANZIȚIEI CĂtre O ECONOMIE CU EMISII SCĂZUTE DE CARBON

Prioritatea de investiții 3.2

Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor

Bugetul total alocat priorității de investiții:

1.187,28 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Investiții destinate îmbunătățirii transportului public urban: ex. achiziționarea de material rulant electric/vehicule ecologice (EEV) inclusiv pentru proiecte-pilot de introducere a transportului public în localități urbane; modernizarea materialului rulant electric (tramvaie), modernizarea/ reabilitarea/ extinderea traseelor de transport electric public; modernizarea/ reabilitarea depourilor aferente transportului public și infrastructura tehnică aferentă, inclusiv construirea unor depouri noi pentru transportul electric; realizarea de trasee separate exclusiv pentru vehiculele de transport public etc.;
- Investiții destinate transportului electric și nemotorizat: ex. construirea infrastructurii necesare transportului electric (inclusiv stații de alimentare a automobilelor electrice); construirea/ modernizarea/ reabilitarea pistelor/ traseelor pentru bicliști și a infrastructurii tehnice aferente (punkte de închiriere, sisteme de parcaj pentru biciclete etc.); crearea de zone și trasee pietonale, inclusiv măsuri de reducere a traficului auto în anumite zone etc.);

- Alte investiții destinate reducerii emisiilor de CO₂ în zona urbană: ex. realizarea de sisteme de monitorizare video bazată pe instrumente inovative și eficiente de management al traficului; modernizarea/ reabilitarea infrastructurii rutiere fundamentate pe măsurile propuse de PMUD pentru reducerea emisiilor de CO₂ și realizarea sistemelor de tip park and ride; realizarea de perdele forestiere - alinamente de arbori (cu capacitate mare de retenție a CO₂).

Beneficiari eligibili:

- Autoritățile publice locale din localitățile urbane (posibil în parteneriat cu operatorul de transport public), cu excepția municipiilor reședință de județ eligibile în cadrul axei prioritare 4 a POR.

Teritoriu:

- Urban, rural

AXA PRIORITARĂ 4: SPRIJINIREA DEZVOLTĂRII URBANE DURABILE

Prioritatea de investiții 4.1

Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor

Bugetul total alocat priorității de investiții:

1.126,41 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Investiții destinate îmbunătățirii transportului public urban: ex. achiziționarea de material rulant electric/ vehicule ecologice (EEV) inclusiv pentru proiecte-pilot de introducere a transportului public în localități urbane; modernizarea materialului rulant electric (tramvaie), modernizarea/ reabilitarea/ extinderea traseelor de transport electric public; modernizarea/ reabilitarea depouriilor aferente transportului public și infrastructura tehnică aferentă, inclusiv construirea unor depouri noi pentru transportul electric; realizarea de trasee separate exclusiv pentru vehiculele de transport public etc.;

- Investiții destinate transportului electric și nemotorizat: ex. construire de infrastructură necesară transportului electric (inclusiv stații de alimentare a automobilelor electrice); construirea/ modernizarea/ reabilitarea pistelor/ traseelor pentru bicicliști și a infrastructurii tehnice aferente (puncte de închiriere, sisteme de parcaj pentru biciclete etc.); crearea de zone și trasee pietonale, inclusiv măsuri de reducere a traficului auto în anumite zone etc.;
- Alte investiții destinate reducerii emisiilor de CO₂ în zona urbană: ex. realizarea de sisteme de monitorizare video bazată pe instrumente inovative și eficiente de management al traficului; modernizarea/ reabilitarea infrastructurii rutiere fundamentate pe măsurile propuse de PMUD pentru reducerea emisiilor de CO₂ și realizarea sistemelor de tip park and ride; realizarea de perdele forestiere - alineamente de arbori (cu capacitate mare de retenție a CO₂).

Beneficiari eligibili:

- Autoritățile publice locale (posibil în parteneriat cu operatorul de transport public) din municipiile reședință de județ (inclusiv localitățile din zona funcțională urbană, după caz), cu excepția municipiului Tulcea (care va beneficia de finanțare în cadrul axelor prioritare tematice, din bugetul alocat ITI Delta Dunării).

Teritoriu:

- Urban, cu excepția regiunii de dezvoltare București-Ilfov

Prioritatea de investiții 4.2

Realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgromotului

Bugetul total alocat priorității de investiții:

125,15 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Demolarea clădirilor situate pe terenurile supuse intervențiilor;
- Realizarea de alei pietonale, piste pentru bicicliști, crearea de trotuare;
- Amenajarea spațiilor verzi (defrișarea vegetației existente; modelarea terenului; montarea elementelor constructive de tipul alei, foișoare, pergole, grilaje etc.; plantarea/ gazonarea suprafețelor, inclusiv plantarea de arbori);
- Crearea de facilități pentru recreere pe terenurile amenajate (ex. zone speciale pentru sport, locuri de joacă pentru copii etc.);
- Instalarea de Wi-Fi în spațiile publice;
- Dotare cu mobilier urban (bănci, coșuri de gunoi etc.);
- Modernizarea străzilor urbane adiacente terenurilor supuse intervențiilor, inclusiv înlocuirea și/ sau racordarea la utilități publice (străzile urbane sunt eligibile în situații excepționale, numai în măsura în care astfel de investiții sunt necesare pentru facilitarea accesibilității la obiectivul de investiții).

Beneficiari eligibili:

- Autoritățile și instituțiile publice locale din municipiile reședință de județ (exclusiv localitățile din zona funcțională urbană), cu excepția municipiului Tulcea (care va beneficia de finanțare în cadrul axelor prioritare tematice, din bugetul alocat ITI Delta Dunării).

Teritoriu:

- Urban, cu excepția regiunii de dezvoltare București-Ilfov

AXA PRIORITARĂ 4: SPRIJINIREA DEZVOLTĂRII URBANE DURABILE

Prioritatea de investiții 4.3

Oferirea de sprijin pentru regenerarea fizică, economică și socială a comunităților defavorizate din regiunile urbane și rurale industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgomotului

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
58,82 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Investiții în facilități destinate utilizării publice, cum ar fi: zone verzi de mici dimensiuni, piețe publice, scuaruri, părculete, locuri de joacă pentru copii, precum și facilități pentru activități sportive și recreaționale (ex. terenuri de sport etc.);
- Investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități educative, culturale și recreative, cu scopul de a crea, îmbunătăți sau extinde serviciile publice de bază (construcție/ reabilitare/ modernizare), inclusiv dotarea acestora cu echipamente specifice;

- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea tuturor tipurilor de utilități de bază la scară mică (cum ar fi infrastructura edilitară de gaze, electricitate, apă, salubritate);
- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea străzilor de importanță secundară, inclusiv trotuare, piste pentru bicicliști, alei pietonale, căi de acces.

Beneficiari eligibili:

- Autoritățile și instituțiile publice locale din municipiile reședință de județ (exclusiv localitățile din zona funcțională urbană), cu excepția municipiului Tulcea.

Teritoriu:

- Urban, cu excepția regiunii de dezvoltare București-IIfov

Prioritatea de investiții 4.4

Investițiile în educație, în formare, inclusiv în formare profesională pentru dobândirea de competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
76,47 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale antepreșcolare și preșcolare (creșe și grădinițe);
- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul profesional și tehnic și învățarea pe tot parcursul vieții (licee tehnologice și școli profesionale).

Beneficiari eligibili:

- Autorități și instituții ale administrației publice locale din municipiile reședință de județ (inclusiv localitățile din zona funcțională urbană, după caz), cu excepția municipiului Tulcea (care va beneficia de finanțare în cadrul axelor prioritare tematici, din bugetul alocat ITI Delta Dunării).

Teritoriu:

- Urban, cu excepția regiunii de dezvoltare București-IIfov

AXA PRIORITARĂ 5:

ÎMBUNĂTĂȚIREA MEDIULUI URBAN ȘI CONSERVAREA, PROTECȚIA ȘI VALORIZAREA DURABILĂ A PATRIMONIULUI CULTURAL

Prioritatea de investiții 5.1

Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural

Bugetul total alocat priorității de investiții:

326,97 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice;
- Restaurarea, protecția, conservarea și realizarea picturilor interioare, frescelor, picturilor murale exterioare;
- Restaurarea și remodelarea plastică fațadelor, dotări interioare;
- Activități de marketing și promovare turistică a obiectivului restaurat, inclusiv digitizarea acestuia, în cadrul proiectului.

Beneficiari eligibili:

- Autorități ale administrației publice locale și centrale, unitățile de cult, ONG-uri și parteneriate între aceste entități.

Teritoriu:

- Teritoriile conectate la creșterea economică, ale căror obiective restaurate vor contribui în mod direct la creșterea competitivității arealului în care sunt localizate (urban, rural)

Prioritatea de investiții 5.2

Realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgromotului

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
139,53 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Demolarea clădirilor situate pe terenurile supuse intervențiilor;
- Realizarea de alei pietonale, piste pentru bicicliști, creare de trotuare;
- Amenajare de spații verzi (defrișarea vegetației existente; modelarea terenului; montarea elementelor constructive de tipul alei, foișoare, pergole, grilaje etc.; plantarea/ gazonarea suprafețelor, inclusiv plantare de arbori);
- Crearea de facilități pentru recreere pe terenurile amenajate (ex. zone speciale pentru sport, locuri de joacă pentru copii etc.);
Instalarea de Wi-Fi în spațiile publice;
- Dotare cu mobilier urban (bănci, coșuri de gunoi etc);
- Modernizarea străzilor urbane adiacente terenurilor supuse intervențiilor, inclusiv înlocuirea și/ sau racordarea la utilități publice (străzile urbane sunt eligibile în situații exceptionale, numai în măsura în care astfel de investiții sunt necesare pentru facilitarea accesibilității la obiectivul de investiții).

Beneficiari eligibili:

- Autoritățile și instituțiile publice locale din mediul urban, cu excepția municipiilor reședință de județ, finanțate în cadrul axei prioritară dedicate dezvoltării urbane.

Teritoriu:

- Urban.

AXA PRIORITARĂ 6:

ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE DE IMPORTANȚĂ REGIONALĂ ȘI LOCALĂ

Prioritatea de investiții 6.1

Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
1.068,36 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigură conectivitatea, directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, construirea unor noi segmente de drum județean pentru conectarea la autostrăzi;
- Construcția/ modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean ce vor face parte din drumul județean respectiv, construirea/ realizarea de sensuri giratorii și alte elemente pentru creșterea siguranței circulației;
- Construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/ noduri rutiere (construirea doar pentru asigurarea conectivității directe la autostrăzi TEN-T și drumurile județene);

- Construirea/ modernizarea de stații pentru transport public pe traseul drumului județean;
- Realizarea de investiții destinate siguranței rutiere pentru pietoni și bicicliști (trasee pietonale și piste pentru bicicliști, unde situația din teren o permite), inclusiv semnalistica verticală pentru treceri de pietoni cu alimentare fotovoltaică.

Beneficiari eligibili:

- UAT județ, parteneriate între UAT-uri (UAT județ și UAT județ/ oraș/ municipiu/ comună)

Teritoriu:

- Urban, rural

AXA PRIORITARĂ 7:

DIVERSIFICAREA ECONOMIILOR LOCALE PRIN DEZVOLTAREA DURABILĂ A TURISMULUI

Prioritatea de investiții 7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone, precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice

Bugetul total alocat priorității de investiții:
118,89 milioane de euro

Tipuri de activități:

- Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear (infrastructură rutieră, rețele de captare și transport, parcuri balneare, modernizarea și crearea unor baze de tratament);
- Crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente;
- Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
- Dezvoltarea de infrastructuri publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice;

- Activități de marketing și promovare turistică ale obiectivului finanțat.

Beneficiari eligibili:

- UAT-uri, parteneriate între UAT-uri

Teritoriu:

- Urban, rural, cu excepția regiunii de dezvoltare București-IIfov (stațiunile turistice definite conform H.G. nr. 852/2008, pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, precum și teritoriul Deltei Dunării)

AXA PRIORITARĂ 8: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE SĂNĂTATE ȘI SOCIALE

Prioritatea de investiții 8.1

Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea națională, regională și locală, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate și promovând inclusiv inclusivitatea socială prin îmbunătățirea accesului la serviciile sociale

Bugetul total alocat priorității de investiții:

763,45 milioane de euro, din care:

- 638,30 milioane de euro pentru reabilitarea/ modernizarea/ construcția infrastructurii de sănătate și
- 125,15 milioane de euro pentru reabilitarea/ modernizarea/ construcția infrastructurii sociale

Tipuri de activități:

- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ dotarea centrelor comunitare integrate socio-medicale;
- Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ dotarea infrastructurii ambulatorior, inclusiv a celor provenite din reorganizarea/ rationalizarea spitalelor mici, ineficiente;

- Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ dotarea infrastructurii de unități de primiri urgențe;
- Construcția/ dotarea spitalelor de urgență regionale;
- Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ dotarea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi, centre de tip „respiro”, centre de consiliere, centre/ servicii de abilitare/ reabilitare, cantine sociale etc.);
- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ dotarea de case de tip familial, apartamente de tip familial, locuințe protejate etc.

Beneficiari eligibili:

- Unități administrativ-teritoriale (APL), parteneriate între acestea și Ministerul Sănătății – pentru infrastructura de sănătate; Autorități ale administrației publice locale (UAT), furnizori de servicii sociale de drept public sau privat, acreditați conform legii, parteneriate între acestia și autoritățile și instituțiile publice locale – pentru infrastructura de servicii sociale.

Teritoriu:

- Urban, rural, cu excepția regiunii de dezvoltare București-IIfov

AXA PRIORITARĂ 9:

SPRIJINIREA REGENERĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE A COMUNITĂȚILOR DEFAVORIZATE DIN MEDIUL URBAN

Prioritatea de investiții 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
101,41 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Investiții în infrastructura de locuire – construirea/ reabilitarea/ modernizarea spațiilor sociale
- Investiții în infrastructura de sănătate și servicii sociale – reabilitarea/ modernizarea/ dotarea centrelor comunitare integrate socio-medicale;
- Investiții în infrastructura de educație – construire/ reabilitare/ modernizare de unități de învățământ preuniversitar (creșe, grădinițe, școli primare, școli gimnaziale etc.);
- Investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate respectiv:
 - Construcția/ reabilitarea/ modernizarea clădirilor pentru a găzdui diferite activități sociale, comunitare, culturale, de agrement și sport etc.;

- Crearea/ reabilitarea/ modernizarea spațiilor publice urbane (străzi nemodernizate, inclusiv reabilitarea/ modernizarea utilităților publice, zone verzi neamenajate, terenuri abandonate, zone pietonale și comerciale etc.);
- Construirea/ dotarea cu echipamente a infrastructurii întreprinderilor de economie socială de inserție.

Beneficiari eligibili:

- Grupurile de acțiune locală (constituite din reprezentanți ai autorității publice locale, ai instituțiilor, ai mediului de afaceri local, ai societății civile, ai zonei urbane marginalizate selectate pentru intervenție etc.)

Teritoriu:

- Urban

AXA PRIORITARĂ 10:

ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII EDUCAȚIONALE

Prioritatea de investiții 10.1

Investițiile în educație și formare, inclusiv în formare profesională, pentru dobândirea de competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
352,19 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii pentru educația timpurie – antreprșcolară și preșcolară (creșe și grădinițe);
- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul general obligatoriu (școli cu clasele I - VIII);
- Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul profesional și tehnic și învățarea pe tot parcursul vieții (licee tehnologice și școli profesionale);

- Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale universitare.

Beneficiari eligibili:

- Unități administrativ-teritoriale (autorități și instituții ale administrației publice locale), instituții de învățământ superior de stat

Teritoriu:

- Urban, rural.

AXA PRIORITARĂ 11:

EXTINDEREA GEOGRAFICĂ A SISTEMULUI DE ÎNREGISTRARE A PROPRIETĂȚILOR ÎN CADASTRU ȘI CARTEA FUNCiară

Prioritatea de investiții 11.1 Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
312,89 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Proiect major elaborat pentru o implementare în trei faze:
 - Integrarea datelor existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale ale României;
 - Îmbunătățirea serviciilor de înregistrare a proprietăților;
 - Management, strategie și tactici.

Beneficiari eligibili:

- Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI)

Teritoriu:

- Rural, cu excepția regiunii de dezvoltare București-IIfov

AXA PRIORITARĂ 12: ASISTENȚĂ TEHNICĂ

Prioritatea de investiții 12.1 Asistență Tehnică

**Bugetul total alocat priorității de investiții:
221,28 milioane de euro**

Tipuri de activități:

- Sprijinirea Autorității de Management și a Organismelor Intermediare (inclusiv costuri de personal pentru OI) pentru implementarea diferitelor etape ale POR;
- Sprijinirea activității coordonatorilor de poli.

Beneficiari eligibili:

- Autoritatea de Management, Organismele Intermediare

INSTRUMENTE TERITORIALE UTILIZATE ÎN POR 2014-2020

INVESTIȚII TERITORIALE INTEGRATE (ITI)

Acest instrument va fi utilizat pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării. Investițiile vor fi realizate în conformitate cu Strategia Dezvoltării Durabile a Deltei Dunării, elaborată cu sprijinul Băncii Mondiale.

Axele prioritare POR care vor contribui la implementarea acestei strategii sunt:

- ▶ Axa priorităță 2 – Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
- ▶ Axa priorităță 3 – Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon
- ▶ Axa priorităță 5 – Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural
- ▶ Axa priorităță 6 – Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală
- ▶ Axa priorităță 7 – Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului
- ▶ Axa priorităță 8 – Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale
- ▶ Axa priorităță 10 – Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

INSTRUMENTUL PRIVIND DEZVOLTAREA LOCALĂ PLASATĂ SUB RESPONSABILITATEA COMUNITĂȚII (DLRC)

Nevoile abordate prin intermediul DLRC la nivel urban sunt, în principal, accesul redus sau lipsa accesului la condiții decente de locuire, la infrastructura și resursele educaționale, la ocupare și la oportunitățile de ocupare, la servicii medicale și sociale de calitate, slaba capacitate de inovare și cunoaștere la nivelul zonei, riscul mare de sărăcie și excluziune socială pentru grupurile defavorizate identificate în zonele urbane marginalizate.

Implementarea DLRC (prin POR și POCU) are ca obiectiv scoaterea din sărăcie a comunităților urbane marginalizate și integrarea socială a acestora, prin stimularea asocierii de jos-în sus (tip bottom-up) a actorilor dintr-o zonă urbană, care elaborează strategii integrate de dezvoltare locală.

Aceste strategii vor cuprinde proiecte din diverse sectoare (infrastructură, servicii etc.). Tipurile de investiții cuprinse în cadrul proiectelor finanțate prin intermediul DLRC, prin POR, se vor axa atât pe infrastructură de locuire (locuințe sociale), infrastructură socială (sănătate și servicii sociale), cât și pe infrastructură de economie socială (întreprinderi de economie socială de inserție) și educațională (creșe, grădinițe, școli etc.).

STRATEGIA UNIUNII EUROPENE PENTRU REGIUNEA DUNĂRII (SUERD)

Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (SUERD) este importantă pentru România din perspectiva transformării Regiunii Dunării într-o regiune competitivă, dinamică și prosperă care să ofere un standard ridicat de viață comunităților locale.

Oportunitățile de dezvoltare sunt date, în primul rând, de posibilitatea de a susține investiții care să aducă creștere economică, prin valorificarea potențialului turistic, creșterea coeziunii sociale și crearea de noi locuri de muncă.

Principala provocare pentru România este reprezentată de transformarea Regiunii Dunării într-o regiune competitivă, dinamică și prosperă, precum și ridicarea standardului de viață a comunităților locale. Mai multe dintre județele riverane Dunării, din zona de sud a României, sunt unele dintre cele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic din cadrul Uniunii Europene și, de aceea, implicarea autorităților locale ar putea contribui la creșterea competitivității și la revitalizarea socio-economică a localităților cu potențial de creștere.

Ariile prioritare SUERD la care vor contribui investițiile POR sunt următoarele:

- ▶ 1b – îmbunătățirea mobilității și a multimodalității - legături rutiere, feroviare și aeriene (sprujnita prin axa prioritara 6 POR);
- ▶ 2 – încurajarea energiilor durabile (sprujnita prin axa prioritara 3 POR);
- ▶ 3 – promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni (sprujnita prin axe prioritare 5 și 7 POR - patrimoniul cultural, respectiv diversificarea economiilor locale);

Astfel, în vederea obținerii unui impact semnificativ în zona imediat riverană Dunării investițiile infrastructurale POR pentru sprijinirea obiectivelor SUERD se vor concentra în cele 12 județe riverane Dunării (Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița, Brăila, Galați, Tulcea, Constanța).

LISTA ACRONIMELOR

ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională	MFE	Ministerul Fondurilor Europene
AM	Autoritatea de Management	ONG	Organizații Non-Guvernamentale
ANCFI	Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară	OI	Organism Intermediar
CDI	Cercetare, Dezvoltare, Inovare	PDR	Planuri de Dezvoltare Regională
CE	Comisia Europeană	POR	Programul Operațional Regional
DJ	Drum județean	PMUD	Plan de Mobilitate Urbană Durabilă
DLRC	Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității	SNC	Strategia Națională de Competitivitate
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională	SUERD	Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării
HG	Hotărâre de Guvern	TEN-T	Rețele de Transport Trans-European
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii	UAT	Unitate Administrativ Teritorială
ITI	Investiții Teritoriale Integrate	UE	Uniunea Europeană
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice		

**Autoritatea de Management pentru
Programul Operațional Regional
Ministerul Dezvoltării Regionale și
Administrației Publice**

Str. Apolodor nr. 17 București, Sector 5

Tel: (+40 37) 211 14 09

Email: info@mdrap.ro

www.inforegio.ro

Investim în viitorul tău!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013 și co-finanțat
de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională

Titlu proiect: Promovarea rezultatelor Regio 2012-213

Editor: Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional 2007 - 2013

Dată publicare: septembrie 2015

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene